Appreciatie Antwerpen Verklaring

Op 20 februari 2024 vond een Europese Industrietop plaats in Antwerpen onder leiding van het Belgische Voorzitterschap van de Raad. Hierbij waren meer dan zeventig internationale CEO's uit de energie intensieve industrie, vertegenwoordigers van Europese industriefederaties, vakbondsorganisaties en overheidsadministraties aanwezig. De industriespelers overhandigden de *Antwerp Declaration for a European Industrial Deal* (hierna: Antwerpenverklaring) aan Von der Leyen, toenmalig alsmede aankomend voorzitter van de Europese Commissie.

Met deze verklaring uitten de ondertekenende bedrijven hun steun voor een Europese "industriedeal" als aanvulling op de Green Deal en voor het behoud van hoogwaardige banen voor Europese werknemers in Europa. De verklaring telt op het moment van schrijven 1278 handtekeningen van spelers uit 25 verschillende sectoren. De verklaring behelst tien concrete acties voor een strategisch industrieel beleid zodat ondernemingen een duidelijk en voorspelbaar beleidskader wordt geboden:

1. Focus op de Europese *Industrial Deal*
2. Overheidsfinanciering met fonds voor ontwikkeling schone technologie
3. Europa als wereldwijd concurrerende energieleverancier
4. Focus op de infrastructuur die Europa nodig heeft
5. Grondstoffenzekerheid van de EU vergroten
6. Vraag naar koolstofarme, koolstofvrije en circulaire producten stimuleren
7. Interne markt benutten, versterken, nieuw leven inblazen en verbeteren
8. Innovatiekader slimmer maken
9. Nieuwe wetgevingsgeest
10. Structuur om resultaten te bereiken

Hiermee roepen de bedrijfsleiders de regeringen van de EU-lidstaten, de Europese Commissie en het Europees Parlement op tot deze acties.

1. *Focus op de Europese Industrial Deal*
De Antwerpenverklaring stelt voor om een 'Industrial deal' in het leven te roepen, om zo een einde te maken aan incoherente regelgeving, tegenstrijdige doelstellingen, onnodige complexiteit van wetgeving en overrapportage. Ik ondersteun de doelstellingen, en steun het initiatief van de Europese Commissie om een zogenaamde "Clean Industrial Deal" in het leven te roepen waarmee wordt voorgenomen om duurzaam Europees industriebeleid in het middelpunt van de Europese focus te plaatsen, maar kan het voorstel nog niet omarmen aangezien de inhoud nog onbekend is.

2. *Overheidsfinanciering met fonds voor ontwikkeling schone technologie*
Financiering is van groot belang voor de industrie om de transitie competitief te kunnen doorlopen en publiek geld zal ingezet moeten worden om private investeringen voor innovatieve projecten los te krijgen en minder risicovol te maken, dat erken ik. Voor zover dit Europese gelden zou betreffen is het kabinet van mening dat hiervoor reeds beschikbare middelen zullen moeten worden ingezet. Von der Leyen heeft inmiddels een *European Competitiveness Fund* aangekondigd, en ik blijf nauw aangehaakt op de ontwikkelingen hieromtrent om de Nederlandse belangen daarin zo goed mogelijk te vertegenwoordigen. Ook de voorziene *Industrial Decarbonisation Accelerator Act* zou investeringen in de verduurzaming moeten gaan stimuleren, met name voor de energie-intensieve sectoren. Ook op de invulling hiervan ben ik goed en vroeg aangehaakt, en ik zal de Nederlandse situatie in deze context goed onder de aandacht brengen.

3. *Europa als wereldwijd concurrerende energieleverancier*
Het is van groot belang om de energieprijzen in Europa omlaag te brengen om zo de concurrentiepositie van de Europese industrie te versterken. Ook de Europese Commissie erkent en onderschrijft dit. De Antwerpenverklaring beschrijft terecht dat energiekosten niet alleen worden bepaald door grondstofprijzen (zoals olie en gasprijzen), maar ook door regelgeving. Het is mijn overtuiging dat maatregelen hieromtrent zo veel als mogelijk op Europees niveau zullen moeten worden genomen om het gelijke speelveld te waarborgen.

4. *Focus op de infrastructuur die Europa nodig heeft*
Voldoende, betaalbare energie heeft logischerwijs als voorwaarde dat er ook voldoende (energie)infrastructuur beschikbaar moet zijn. Dit is een van de randvoorwaarden om de transitie naar een klimaatneutrale economie competitief te kunnen doorlopen. Daarnaast zal infrastructuur voor Carbon Capture and Storage (CCS) en recycling infrastructuur cruciaal zijn in de transitie. Ook in de Antwerpenverklaring is dit een belangrijk thema, waarbij de nadruk wordt gelegd op infrastructuur over landsgrenzen heen. Ik sluit mij volledig aan bij de invalshoek dat hier speciale aandacht aan moet worden besteed. Ook de Europese Commissie heeft het belang van infrastructuur onderstreept, pleit voor meer coördinatie op dit onderwerp, en wil het opschalen van de relevante infrastructuur een prioriteit maken in de aankomende periode.

5. *Grondstoffenzekerheid van de EU vergroten*
Het vergaren van grondstoffen van de toekomst als recyclaat, duurzame biomassa en CO2 wordt nog niet gestimuleerd door de EU, maar zal op termijn moeten worden ondersteund. Met het oog op het gelijke speelveld zal de stimulans van dergelijke technieken enkel op EU-niveau kunnen worden bewerkstelligd, en ik maak mij, net als mijn voorganger, hard voor maatregelen hieromtrent. Op het gebied van kritieke grondstoffen werk ik nauw samen met de Minister van Economische Zaken, en verwijs ik naar onze Nationale Grondstoffen Strategie.[1]

6. *Vraag naar koolstofarme, koolstofvrije en circulaire producten stimuleren*
Het creëren van nieuwe, duurzame markten zoals in de Antwerpenverklaring terecht wordt aangegeven is een belangrijk speerpunt voor een groene toekomst. Producten zullen op een duurzame manier moeten worden geproduceerd, bijvoorbeeld met behulp van recyclaat, waterstof of groene stroom. Op dit moment zijn veel groene producten duurder dan fossiele alternatieven, omdat de transitie nog niet volbracht is en groen nog met fossiel moet concurreren. Door beleid gericht op marktcreatie en juiste beprijzing van fossiele producten kan de productie van groene producten worden opgeschaald en zal het kostenverschil tussen groene en fossiele producten verkleinen. Om daarbij het gelijke speelveld op de interne markt te behouden zullen deze maatregelen op EU niveau moeten worden genomen. Denk hierbij aan zorgvuldig gekozen bijmengverplichtingen die door de hele waardeketen doorwerken, maar ook aan productstandaarden die groene materialen vereisen. Daarnaast zal bestaande EU-wetgeving ook een belangrijke rol spelen. Zo kijk ik uit naar de naar de evaluatie van de CBAM die de Commissie in 2025 zal uitvoeren, waarin specifiek aandacht is voor het uitbreiden naar meerdere sectoren, het effect op export en het risico op koolstoflekkage.

7. *Interne markt benutten, versterken, nieuw leven inblazen en verbeteren*
Voor een competitief en klimaatneutraal Europa moet er op meerdere vlakken intensiever worden samengewerkt, zo ook op het verdiepen van de interne markt. Enrico Letta heeft in zijn rapport duidelijk gemaakt dat de interne markt toe is aan vernieuwing. In het kader van duurzaam Europees industriebeleid is het daarbij van belang dat de EU-lidstaten wetgeving op een geharmoniseerde manier invoeren en toepassen, zodat het makkelijker wordt voor bedrijven om internationale waardeketens te verduurzamen. Ten algemene heeft het kabinet een positieve grondhouding tegenover het aanpakken van de in het Letta-rapport gesignaleerde knelpunten. Ook zal het gelijke speelveld in de EU, maar ook daarbuiten, voldoende moeten worden bewaakt. Het volmaken van de interne markt is in het belang van Nederland, en ook op mijn beleidsterrein zal ik hier specifieke aandacht aan besteden.

8. *Innovatiekader slimmer maken*
Veel technologieën voor groene productie zijn volop in ontwikkeling waardoor er in de transitie een belangrijke rol is weggelegd voor innovatie en het opschalen van demonstratieprojecten naar industriële schaal. Onderliggende transitietechnieken als elektrificatie, CCUS, waterstof, chemische recycling, biobrandstoffen, biomaterialen en koolstofverwijdering vereisen omvangrijke opschaling om significant bij te kunnen dragen aan de verduurzaming van de industrie en ik zal mij hiervoor dan ook blijven inzetten. Ook Draghi pleit in zijn rapport voor het centraalstellen van onderzoek en innovatie in de strategische prioriteiten van de EU en ik sluit mij hier bij aan.

[1] Kamerstuk 32 852, nr. 224.

9. *Nieuwe wetgevingsgeest*
Alsook aangegeven onder punt één moet er een einde komen aan incoherente regelgeving, tegenstrijdige doelstellingen, onnodige complexiteit van wetgeving en overrapportage. Hetzelfde geldt voor de processen en doorlooptijden omtrent EU fondsen en staatssteunprocedures. De EU zal wetgeving op een nieuwe manier moeten benaderen, integraal en over de verschillende uitdagingen heen, zoals milieu, biodiversiteit, circulariteit en klimaat. Hieronder versta ik ook een meer integrale benadering van vergunningverlening zoals die onder de Omgevingswet al deels is geïntroduceerd. Coherentie, simplificatie, en nauwe afstemming met het bedrijfsleven draag ik te allen tijden uit op EU-niveau. De Commissie erkent dit probleem, en heeft aangekondigd specifieke focus te zullen leggen op simplificatie van de eigen wetgeving.

10. *Structuur om resultaten te bereiken*
De Europese Commissie zal er zorg voor moeten dragen dat heldere en eenduidige eisen haalbaar, uitvoerbaar en winstgevend kunnen zijn voor bedrijven zodat innovatieve, groene projecten bij kunnen dragen aan zowel het halen van de klimaatdoelen als aan de welvaart van de Unie. Het is hierbij van cruciaal belang dat de Eurocommissarissen nauw met elkaar samenwerken om de integraliteit te waarborgen, en ik zal de Europese Commissie hiertoe dan ook blijven oproepen. De nieuwe Commissie is momenteel nog niet van start gegaan, maar de voorgenomen structuur van de Europese Commissie lijkt een geïntegreerde aanpak van de *Clean Industrial Deal* te zullen ondersteunen.